

Promemoria

Klimat- och näringslivsdepartementet

Nya BAT-slutsatser för smideshammare och gjuterier

Dnr KN2025/01016

November 2025

Innehåll

1	Promemorians huvudsakliga innehåll	3
2	Förslag till förordning om ändring i industriutsläppsförordningen (2013:250)	4
3	Ärendet	8
4	Industriutsläppsdirektivet och hur slutsatser om bästa tillgängliga teknik utarbetas	9
5	Nuvarande genomförande av industriutsläppsdirektivet och BAT-slutsatser i svensk rätt	10
6	Genomförande av slutsatser om bästa tillgängliga teknik	11
7	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	13
8	Konsekvenser	14
8.1	Konsekvenser för företag	14
8.2	Konsekvenser för statliga myndigheter och kommuner	15
8.3	Övriga konsekvenser	15

1 Promemorians huvudsakliga innehåll

Promemorian innehåller förslag på nya bestämmelser i industriutsläppsförordningen. Ändringarna behövs för att genomföra Europeiska kommissionens genomförandebeslut (EU) 2024/2974 av den 29 november 2024 om fastställande av BAT-slutsatser för smideshammare och gjuterier, i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU om industriutsläpp.

Industriverksamheter som omfattas av bilaga 1 till industriutsläppsdirektivet ska använda teknik som på ett effektivt sätt förhindrar eller begränsar skadliga utsläpp till luft eller vatten. Tekniken ska vara den bästa som finns att tillgå. Enligt direktivet är bästa tillgängliga teknik den mest effektiva och avancerade som finns tillgänglig för att uppnå en hög allmän skyddsnivå för miljön som helhet. För att bestämma vilken teknik som är den bästa antar Europeiska kommissionen genomförandebeslut, så kallade BAT-slutsatser (Best Available Technique Conclusions).

2 Författningsförslag

2.1 Förslag till förordning om ändring i industriutsläppsförordningen (2013:250)

Härigenom föreskrivs i fråga om industriutsläppsförordningen (2013:250) att det ska införas sex nya paragrafer, 2 kap. 83–88 §§, och närmast före 2 kap. 83 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Smideshammare och gjuterier

83 §

Europeiska kommissionens genomförandebeslut (EU) 2024/2974 av den 29 november 2024 om fastställande av BAT-slutsatser för smideshammare och gjuterier, i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU om industriutsläpp, offentliggjordes i Europeiska unionens officiella tidning den 6 december 2024. Bilagan till beslutet innehåller slutsatser om bästa tillgängliga teknik för

1. verksamheter som omfattas av 15 kap. 4, 8, 13 eller 14 § miljöprövningsförordningen (2013:251), och

2. verksamheter som omfattas av 28 kap. 3 § miljöprövningsförordningen och utför rening av avloppsvatten från verksamheter som avses i 1.

84 §

För gjuterier anger de slutsatser som avses i 83 § utsläppsvärden i fråga om

1. kanaliserade utsläpp av stoft och kväveoxider till luft från värmebehandling (tabell 1.7),

2. kanaliserade utsläpp till luft av stoft, aminer, bensen, formaldehyd, fenol och totalt flyktigt organiskt kol från formning med användning

av engångsformar och kärntillverkning (tabell 1.8),

3. kanaliserade utsläpp till luft av stoft, bensen, formaldehyd, fenol och totalt flyktigt organiskt kol från gjutnings-, kylnings- och urslagningsprocesser i gjuterier som använder engångsformar, inklusive fullformsprocessen (tabell 1.9),

4. kanaliserade utsläpp av stoft och totalt flyktigt organiskt kol till luft från fullformsgjutning (tabell 1.10),

5. kanaliserade utsläpp till luft av stoft, totalt flyktigt organiskt kol och bly från gjutning i gjuterier med hjälp av permanenta formar (tabell 1.11),

6. kanaliserade utsläpp av stoft till luft från efterbehandling (tabell 1.12),

7. kanaliserade utsläpp till luft av stoft och totalt flyktigt organiskt kol från sandåtervinning (tabell 1.13),

8. kanaliserade utsläpp till luft av kväveoxider från sandåtervinning vid termisk regenerering av sand från coldboxprocessen (tabell 1.14),

9. kanaliserade utsläpp till luft av svaveldioxid från sandåtervinning vid termisk regenerering av sand där sulfonsyrakatalysatorer har använts (tabell 1.14),

10. direkta utsläpp av adsorberbara organiskt bundna halogener från våtskrubbning av kupolavgaser (tabell 1.16),

11. direkta utsläpp av kemisk syreförbrukning, totalt organiskt kol, totalt suspenderat material, oljeindex, koppar, krom, bly, nickel, zink, fenolindex och totalkväve från pressgjutning, avgasrening, efterbehandling, värmebehandling, förorenat ytavrinningsvatten, direkt kylning, regenerering av våtsand och granulering av kupolugnsslagg (tabell 1.16),

12. indirekta utsläpp av adsorberbara organiskt bundna halogener från våtskrubbning av kupolavgaser (tabell 1.17), och

13. indirekta utsläpp av oljeindex, koppar, krom, bly, nickel, zink och fenolindex från pressgjutning, avgasrening, efterbehandling, värmebehandling, förorenat ytvavrinningsvatten, direkt kylning, regenerering av våtsand och granulering av kupolugns­slag­g (tabell 1.17).

85 §

För gjutjärnsgjuterier anger de slutsatser som avses i 83 § utsläppsvärden i fråga om

1. kanaliserade utsläpp till luft av totalt flyktigt organiskt kol från metallsmältning i alla ugnstyper (tabell 1.18),

2. kanaliserade utsläpp till luft av stoft, polyklorerade dibenso-p-dioxiner och polyklorerade dibenso-p-furaner från metallsmältning i induktionsugnar (tabell 1.18),

3. kanaliserade utsläpp till luft av stoft, vätefluorid, kväveoxider, polyklorerade dibenso-p-dioxiner, polyklorerade dibenso-p-furaner och svaveldioxid från metallsmältning i roterugnar (tabell 1.18),

4. kanaliserade utsläpp till luft av stoft från metallsmältning i ljusbågsugnar (tabell 1.18),

5. kanaliserade utsläpp till luft av stoft, väteklorid, vätefluorid, kväveoxider, polyklorerade dibenso-p-dioxiner, polyklorerade dibenso-p-furaner, svaveldioxid och bly från metallsmältning i kallblästerkupa­lugar eller varmlästerkupa­lugar (tabell 1.18), och

6. kanaliserade utsläpp till luft av stoft från segjärnsbehandling av gjutjärn (tabell 1.19).

86 §

För stål gjuterier anger de slutsatser som avses i 83 § utsläppsvärden i fråga om

1. kanaliserade utsläpp till luft av stoft, polyklorerade dibenso-p-dioxiner och polyklorerade dibenso-p-furaner från metallsmältning (tabell 1.20), och

2. kanaliserade utsläpp till luft av stoft från stålraffinering (tabell 1.21).

87 §

För gjuterier för icke-järnmetaller anger de slutsatser som avses i 83 § utsläppsvärden i fråga om kanaliserade utsläpp till luft av stoft, väteklorid, vätefluorid, kväveoxider, polyklorerade dibenso-p-dioxiner, polyklorerade dibenso-p-furaner, svaveldioxid och bly från metallsmältning (tabell 1.22).

88 §

För smideshammare anger de slutsatser som avses i 83 § utsläppsvärden i fråga om kanaliserade utsläpp av kväveoxider till luft från uppvärmning, återuppvärmning och värmebehandling (tabell 1.24).

Denna förordning träder i kraft den XXX 2026.

3 Ärendet

Naturvårdsverket lämnade i en promemoria den 23 juni 2025 förslag på nya bestämmelser i industriutsläppsförordningen (2013:250) för att genomföra kommissionens genomförandebeslut (EU) 2024/2974 av den 29 november 2024 om fastställande av BAT-slutsatser för smideshammare och gjuterier, i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU om industriutsläpp (KN2023/01016).

Förslagen i denna promemoria syftar till att ta hand om Naturvårdsverkets förslag och genomföra BAT-slutsatserna i svensk rätt.

4 Industriutsläppsdirektivet och hur slutsatser om bästa tillgängliga teknik utarbetas

Industriverksamheter inom Europeiska unionen som omfattas av bilaga 1 till Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar), det så kallade industriutsläppsdirektivet, ska använda teknik som på ett effektivt sätt förhindrar eller begränsar skadliga utsläpp till luft eller vatten. Tekniken ska vara den bästa som finns att tillgå. Enligt direktivet är bästa tillgängliga teknik den mest effektiva och avancerade som finns tillgänglig för att uppnå en hög allmän skyddsnivå för miljön som helhet. För att bestämma vilken teknik som är den bästa antar Europeiska kommissionen genomförandebeslut, så kallade BAT-slutsatser (Best Available Technique Conclusions).

Arbetet med att ta fram förslag till BAT-slutsatser för smideshammare och gjuterier har letts av Europeiska IPPC-byrån (EIPPCB) i Sevilla. Naturvårdsverket har med hjälp av branschen lämnat in dataunderlag för svenska gjuterier till EIPPCB. I den löpande processen har Naturvårdsverket haft en dialog med branschen och tillsynsmyndigheter. I den tekniska arbetsgrupp där förslagen har arbetats fram har representanter för medlemsstaterna och representanter för vissa europeiska miljöorganisationer och industriorganisationer deltagit. Naturvårdsverket har deltagit som svensk representant i enlighet med instruktion från Regeringskansliet.

BAT-slutsatserna för smideshammare och gjuterier förkortas vanligen SF BATC från engelskans "smitheries and founderies industry". De beslutades den 29 november 2024 och offentliggjordes i EU:s officiella tidning den 6 december 2024.

5 Nuvarande genomförande av industriutsläppsdirektivet och BAT-slutsatser i svensk rätt

Industriutsläppsdirektivet genomförs huvudsakligen med bestämmelser i miljöbalken, industriutsläppsförordningen, miljöprövningsförordningen (2013:251), förordningen (2013:252) om stora förbränningsanläggningar, förordningen (2013:253) om förbränning av avfall, förordningen (2013:254) om användning av organiska lösningsmedel och förordningen (2013:255) om produktion av titandioxid.

I industriutsläppsförordningen avses med industriutsläppsverksamhet en verksamhet som är tillståndspliktig eller omfattas av ett tillstånd enligt miljöprövningsförordningen med en verksamhetskod som slutar med -i (1 kap. 2 §). Dessa verksamheter ska motsvara de som anges i bilaga I till industriutsläppsdirektivet och bestämmelserna i miljöprövningsförordningen genomför på så sätt tillståndsplikten för verksamheter i bilaga 1 i svensk rätt.

BAT-slutsatserna under industriutsläppsdirektivet genomförs med bestämmelser i första och andra kapitlet i industriutsläppsförordningen. I första kapitlet finns en förklaring av vad som avses med sådana slutsatser och där regleras även när slutsatserna senast ska följas (3 och 8 §§). I andra kapitlet anges de genomförandebeslut som de olika slutsatserna har fastställts i och när de offentliggjordes i Europeiska unionens officiella tidning (EUT). Dagen för offentliggörande och om slutsatserna avser den huvudsakliga industriverksamheten på en anläggning eller en sidoverksamhet har betydelse för när slutsatserna börjar gälla för verksamheterna. I andra kapitlet anges även vilken sorts produktion och utsläpp som slutsatserna gäller för och var i slutsatserna utsläppsvärden finns.

Slutsatser som innehåller andra försiktighetsmått än utsläppsvärden (s.k. BAT-Associated Environmental Performance Levels) tillämpas inte direkt. Hänsyn till sådana slutsatser tas i stället vid bedömningen av om en industriutsläppsverksamhet bedrivs i enlighet med kravet på bästa möjliga teknik enligt 2 kap. 3 § miljöbalken (1 kap. 10 § industriutsläppsförordningen). Detsamma gäller indikativa miljöprestandanivåer med utsläppsvärden.

På Naturvårdsverkets webbplats länkas till beslutade BAT-slutsatser, däribland de nu aktuella. Naturvårdsverket har tagit fram en generell vägledning om regelverket för industriutsläppsverksamheter (Naturvårdsverkets rapport 6702, som publicerades 2016 och som har uppdaterats i maj 2022). Det finns även vägledning i förordningsmotiven till industriutsläppsförordningen (Fm 2013:1).

Naturvårdsverket har informerat tillsynsmyndigheterna som utövar tillsyn över verksamheter som omfattas av aktuella BAT-slutsatser.

6 Genomförande av slutsatser om bästa tillgängliga teknik

Förslag

Slutsatser om bästa tillgängliga teknik för smideshammare och gjuterier ska genomföras i industriutsläppsförordningen med bestämmelser om slutsatserna och vilka verksamheter som omfattas samt efterföljande bestämmelser som anger var i slutsatserna som utsläppsvärden anges.

Skälen för förslaget

Sverige måste genomföra BAT-slutsatserna och det bör ske på samma sätt som tidigare BAT-slutsatser har genomförts. Förslaget kan beröra följande anläggningar och verksamheter:

- anläggning för att behandla järnbaserade metaller genom hammar-smide, om slagenergin per hammare är mer än 50 kilojoule och den använda värmeeffekten är mer än 20 megawatt (15 kap. 4 § miljöprövningsförordningen),
- anläggning för att gjuta järn eller stål, om produktionen är mer än 20 ton per dygn eller mer än 5 000 ton per kalenderår (15 kap. 8 § miljöprövningsförordningen),
- för att i gjuteri eller annan anläggning smälta eller legera icke-järnmetaller, oavsett om metallerna är återvinningsprodukter eller inte, om produktionen av bly eller kadmium är mer än 4 ton per dygn eller mer än 1 000 ton per kalenderår (15 kap. 13 § miljöprövningsförordningen),
- för att i gjuteri eller annan anläggning smälta eller legera icke-järnmetaller, oavsett om metallerna är återvinningsprodukter eller inte, om produktionen är mer än 20 ton per dygn eller mer än 5 000 ton per kalenderår (15 kap. 14 § miljöprövningsförordningen).

BAT-slutsatserna är även tillämpliga för avloppsreningsanläggningar som tar emot avloppsvatten från en eller flera sådana anläggningar som avses i 1 kap. 2 § industriutsläppsförordningen (28 kap. 3 § miljöprövningsförordningen).

De BAT-slutsatser som innehåller utsläppsvärden genomförs på sedvanligt sätt i bestämmelser i 2 kap. industriutsläppsförordningen med hänvisningar till respektive slutsats. Det innebär bland annat att BAT-slutsatserna gäller för samtliga smideshammare som omfattas av 15 kap. 4 § miljöprövningsförordningen, järn och stålgjuterier som omfattas av 15 kap. 8 § miljöprövningsförordningen samt icke-järngjuterier som omfattas av 15 kap. 13 och 14 §§ miljöprövningsförordningen. Av Mark- och miljööverdomstolens avgörande MÖD 2024:1 framgår att en industriutsläppsverksamhet kan omfattas av flera huvudslutsatser. BAT-slutsatserna för smideshammare och gjuterier kan därför vara huvudslutsats även om en verksamhet redan har en annan huvudslutsats, t.ex. verksamheter som omfattas av 13 eller 14 § miljöpröv-

ningsförförordningen och som omfattas av BAT-slutsatserna för behandling av järnbaserade metaller.

Bestämmelserna i miljöprövningsförförordningen följer indelningen i bilaga 1 till industriutsläppsdirektivet. Det gäller dock inte för BAT-slutsatsernas tillämpningsområde. Detta innebär att vissa anläggningar kan vara undantagna BAT-slutsatsernas tillämpningsområde även om de omfattas av de angivna verksamhetskoderna. En summering av verksamhetskoder kan därför inte göras rakt av för att redovisa vilka som omfattas av bestämmelserna, utan för detta krävs en bedömning i det enskilda fallet.

7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag

Bestämmelserna ska träda i kraft den XX 2026.

Bedömning

Det finns inget behov av övergångsbestämmelser.

Skälen för förslaget

Slutsatser om bästa tillgängliga teknik för verksamheter vars huvudsakliga industriutsläppsverksamhet omfattas av slutsatserna ska följas senast den dag som inträffar fyra år efter det att slutsatserna offentliggjordes i Europeiska unionens officiella tidning, EUT (se 1 kap. 8 och 10 §§ industriutsläppsförordningen). BAT-slutsatserna för smideshammare och gjuterier offentliggjordes den 6 december 2024 och ska därmed följas senast den 6 december 2028 för dessa verksamheter. Om slutsatserna utgör sidoslutsatser för en verksamhet ska verksamheten följa dem fyra år efter det att nya slutsatser för verksamhetens huvudsakliga verksamhet har publicerats i EUT. Detta förutsatt att sidoslutsatserna har publicerats senast samma dag som huvudslutsatserna.

Det kan noteras att redan för verksamhetsåret efter det att BAT-slutsatser offentliggjorts, i detta fall fr.o.m. verksamhetsåret 2025, ska verksamhetsutövare vars huvudsakliga industriutsläppsverksamhet omfattas av slutsatserna i miljörapporten redovisa hur de följer slutsatserna. Om de inte uppnår kraven i slutsatserna ska verksamhetsutövare redovisa vilka åtgärder de planerar att genomföra för att uppnå dem (se 5 b § Naturvårdsverkets föreskrifter [NFS 2016:8] om miljörapport). En miljörapport ska avges senast den 31 mars varje år för föregående verksamhetsår. Det är därför en fördel om förordningsändringarna träder i kraft innan rapporteringen ska göras, dvs. innan den 31 mars 2026. Det minimerar eventuella oklarheter i tillämpningsområdet och frågor om vilka verksamhetsutövare som har en skyldighet att rapportera. Mot denna bakgrund bör förordningsändringen träda i kraft så snart som möjligt vilket bedöms vara den XXXX.

Det bör framhållas att ikraftträdandet av förordningsändringarna inte påverkar den tidpunkt då verksamhetsutövare måste följa utsläppsvärden och andra försiktighetsmått i slutsatserna enligt 1 kap. 8 och 10 §§ industriutsläppsförordningen.

Det finns inget behov av övergångsbestämmelser.

8 Konsekvenser

Naturvårdsverket har i denna del inkommit med förslag till konsekvensanalys. Under arbetet med denna promemoria har det inte framkommit skäl att göra någon annan bedömning av konsekvenserna än Naturvårdsverket.

8.1 Konsekvenser för företag

Aktuella BAT-slutsatser utgör huvudslutsatser för de gjuteriverksamheter och smideshammare i Sverige som omfattas av 15 kap. miljöprövningsföordningen.

BAT-slutsatserna kan leda till behov av förändrade kontroller och mätningar eller åtgärder för utsläppsbegränsningar. Bestämmelserna i BAT-slutsatserna med krav på miljöledningssystem, kemikalieföreteckning och ökad kunskap om anläggningen kan t.ex. innebära vissa administrativa kostnader för berörda företag. Kostnaderna är av begränsad omfattning eftersom berörda anläggningar redan i dag omfattas av miljöbalkens bestämmelser och tillhörande förordningar som reglerar egenkontroll för övervakning och begränsningar av utsläpp.

Naturvårdsverket bedömer att som mest cirka 25 anläggningar kan komma att omfattas av aktuella slutsatser. Bedömningen har gjorts utifrån de uppgifter avseende verksamhetskoder som framgår av Svenska Miljörapporteringsportalen (SMP) samt uppgifter som har framkommit vid Naturvårdsverkets arbete med framtagandet av de aktuella BAT-slutsatserna.

Järn- och stål gjuterier

Naturvårdsverket har, utifrån de uppgifter om verksamhetskoder som framgår av Svenska Miljörapporteringsportalen (SMP), bedömt att 13 järn- och stål gjuterier i Sverige kan komma att omfattas av BAT-slutsatserna. Ett mindre antal verksamheter kommer att behöva vidta ytterligare skyddsåtgärder för att klara kraven avseende utsläpp av stoft. När det gäller övriga utsläpp till både luft och vatten saknas data för nästan alla järn- och stål gjuterier. Det gör det svårt att bedöma behov av åtgärder och kostnader för dessa. Det kan dock konstateras att BAT-slutsatserna kommer att kräva ökad provtagning vilket kan leda till ökade kostnader.

Naturvårdsverket bedömer vidare att det är troligt att vissa av de större gjuterierna kommer att behöva vidta skyddsåtgärder avseende utsläpp av bensen vilket kan leda till ökade kostnader.

Icke-gjuterier

Det finns cirka 10 icke-järngjuterier i Sverige som omfattas av de aktuella BAT-slutsatserna. Branschen är mycket differentierad och består av gjuterier som gjuter zink, bly, aluminium, koppar och flertalet legeringar. Även produktionen är differentierad och omfattar allt från små detaljer i gramskala till hela karosser som väger flera hundra kilo.

Olika ugnstyper förekommer och anläggningarna använder olika processer, t.ex. förekommer både pressgjuterier och gjuterier som använder sandformar. Icke-järngjuterierna bedöms klara kraven avseende stoftutsläppen med vissa mindre insatser. För övriga utsläpp till både luft och vatten finns knapphändig information. Eftersom det saknas kunskap om huruvida gjuterierna kommer att klara BAT-slutsatserna är det inte möjligt att bedöma vilka kostnader som kan uppstå. Eftersom utsläppen generellt är mindre för denna sektor bedöms de kostnader som kommer att uppstå troligtvis vara lägre per anläggning jämfört med järn- och stålgjuterierna.

Smideshammare

Det finns ingen verksamhet i Sverige som omfattar tillämpningsområdet för smideshammare. Naturvårdsverket bedömer därmed att det inte kommer att uppstå några konsekvenser för svenska företag och myndigheter beträffande den delen av BAT-slutsatserna.

8.2 Konsekvenser för statliga myndigheter och kommuner

Tillsynsmyndigheter för verksamheter som omfattas av BAT-slutsatserna utgörs av både länsstyrelser och kommunala nämnder. Vissa, särskilt mindre, tillsynsmyndigheter kan ha behov av kunskapshöjande insatser. I viss mån är det även troligt att BAT-slutsatserna leder till ökade arbetsinsatser i form av ökad dialog och fler tillsynsbesök. När det gäller tillsynsvägledande myndigheter, det vill säga Naturvårdsverket och länsstyrelserna, är det sannolikt att ett ökat antal frågor inkommer.

Miljöprövningsdelegationerna får under vissa förutsättningar ge dispens från ett begränsningsvärde. Antalet sökta dispenser är dock få och det saknas skäl att anta att antalet kommer att öka märkbart genom införandet av BAT-slutsatserna för gjuterier och smideshammare. Eftersom antalet anläggningar är relativt få och utspridda på flera tillståndsmyndigheter, saknas det anledning att anta att eventuella dispensprövningarna skulle medföra någon omfattande belastning för dessa myndigheter.

Sammantaget bedömer Naturvårdsverket att eventuella ökade kostnader för statliga myndigheter och kommuner kan hanteras inom befintlig budgetram. Förslaget inskränker inte den kommunala självstyrelsen.

8.3 Övriga konsekvenser

I de fall åtgärder behöver vidtas för att minska utsläppen gäller det utsläpp av sådana ämnen som har direkt påverkan på människors hälsa och miljön. Det innebär att ju större utsläppsminskningar som genomförs desto större vinster i form av ökad tillväxt i skog och mark samt förbättrad hälsa kan väntas.